

## **Badania proveniencyjne w kontekście prac Wydziału ds. Restytucji Dóbr Kultury**

### **ABSTRAKT**

3 grudnia 1998 roku odbyła się międzynarodowa konferencja w Waszyngtonie poświęcona dziełom sztuki skonfiskowanym przez nazistowskie Niemcy w czasie II wojny światowej. Wynikiem dwudniowych obrad był dokument określający 11 zasad dotyczących postępowania wobec mienia z czasów zagłady wojennej, podpisany przez 44 kraje, w tym także przez Polskę. Konferencja okazała się przełomem w historii badań proveniencyjnych, ponieważ zintensyfikowała prace naukowe z tego zakresu i wpłynęła na wykształcenie rozwiązań formalnych i technologicznych wspierających badania nad historią zbiorów.

Badania proveniencyjne, oprócz swojej podstawowej funkcji, czyli poznania historii zabytku od momentu jego powstania do chwili obecnej, niejednokrotnie pozwalają także ustalić autora, czas powstania czy też zidentyfikować temat dzieła lub przedstawioną postać. Dobrze udokumentowana historia obiektów zabytkowych znacznie podnosi ich wartość historyczną i rynkową, a ustalenie losów pojedynczych dzieł lub całej kolekcji oprócz wiedzy przynosi ogromną satysfakcję.

Mimo oczywistych zalet prowadzenie systematycznych i kompleksowych badań proveniencyjnych zbiorów publicznych nie było do tej pory przedmiotem szerszego zainteresowania ze strony polskich muzeów. Wielka szkoda, gdyż z zagadnieniem tych badań nierozdzielnie jest związana tematyka strat wojennych. Nie da się bowiem ustalić zakresu i charakteru strat poniesionych przez poszczególne instytucje, nie znając historii kolekcji.

Znajomość losów zbiorów własnej instytucji i dokumentacja jej strat wojennych przynosi wymierne korzyści w chwili odnalezienia zaginionego dzieła, niejednokrotnie decyduje o szybkości i powodzeniu całego postępowania restytucyjnego. Aby wspierać muzea, które prowadzą badania nad historią zbiorów i stratami wojennymi, oraz aby zachęcić placówki, które jeszcze tego nie robią, został stworzony program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Badanie polskich strat wojennych”, finansujący różnorodne działania naukowe i upowszechniające związane z badaniami proveniencyjnymi i stratami wojennymi.

### **BIOGRAMY**

**Agata Modzolewska** – naczelnik Wydziału Restytucji Dóbr Kultury w Departamencie Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Strat Wojennych w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego; absolwentka Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Z tematyką polskich strat wojennych związana od ukończenia studiów. Od początku swojej pracy zawodowej odpowiedzialna m.in. za bazę strat wojennych MKiDN. Autorka licznych wystąpień o zwrot utraconych dóbr kultury, prowadzi sprawy restytucyjne toczące się poza granicami kraju, uczestniczka i prelegentka krajowych i zagranicznych konferencji poświęconych zagadnieniom badań proveniencyjnych i strat wojennych, prowadzi szkolenia z zakresu pracy Wydziału Restytucji Dóbr Kultury.

**Małgorzata Zajac** – st. specjalista w Wydziale Restytucji Dóbr Kultury w Departamencie Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Strat Wojennych w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego; absolwentka historii sztuki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim i filologii niemieckiej w Katedrze Języków Specjalistycznych Uniwersytetu Warszawskiego, stypendystka na Ludwig Maximilian Universität w Monachium. W latach 2005–2018 pracownica Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, stażystka Koordinierungsstelle für Kulturgutverluste w Magdeburgu (2004) i Stiftung Preußische Schlösser und Gärten Berlin-Brandenburg (2013). Uczestniczka krajowych i zagranicznych szkoleń i seminariów poświęconych badaniom proveniencyjnym. W MKiDN odpowiedzialna za prowadzenie bazy strat wojennych i projektów badawczych.